

УДК 378.016:811.161.2'243:37.091.3

ІНТЕРАКТИВНІ СТРАТЕГІЇ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІНОЗЕМНИХ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Олена Шевченко

*Полтавський державний медичний університет
кафедра українознавства та гуманітарної підготовки
вул. Шевченка, 23, кімн. 320, 36011, Полтава, Україна
тел.: 050 087 46 15
ел. пошта: shevchenko.36028@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-5829-2048>*

Тетяна Лещенко

*Полтавський державний медичний університет
кафедра українознавства та гуманітарної підготовки
вул. Шевченка, 23, кімн. 320, 36011, Полтава, Україна
тел. 050 230 91 99
ел. пошта: tetyana.57@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-4682-3734>*

У статті розглядається проблема формування мовної особистості іноземних студентів-медиків у контексті змін глобальної та національної освітніх систем. Наголошується на необхідності впровадження різноманітних педагогічно вмотивованих і раціональних інтерактивних стратегій у навчальний процес університету. У дослідженні визначено найпоширеніші інтерактивні стратегії навчання здобувачів освіти української мови як іноземної. Авторки розглядають їхні види й особливості застосування в навчальному процесі. Обговорюється питання застосування інтерактивних технологій як важливого елементу професійного розвитку. Розглянуто ключові питання, пов'язані з якістю підготовки іноземних здобувачів освіти до володіння українською мовою, підкреслено необхідність упровадження інтерактивних технологій у навчальний процес. Висвітлено шляхи підвищення ефективності традиційної системи викладання за допомогою впровадження нових підходів до методики проведення практичних занять. Рекомендовано оптимально поєднувати різноманітні інтерактивні методів навчання, що потребує зміни позиції викладачів і здобувачів освіти у навчальному процесі: викладач переходить із позиції транслятора готових знань на позицію організатора пізнавальної діяльності здобувачів освіти, а студенти стають рівноправними суб'єктами навчального процесу. Застосування інтерактивних стратегій насичує заняття з української мови як іноземної різноманітною цікавою інформацією; сприяє залученню іноземних студентів до різних видів діяльності; слугує продуктивній співпраці між тими, хто засвоює знання й ділиться ними; позитивно впливає на покращення комфорту в аудиторії, побудову чесних стосунків і посилює мотивацію іноземних здобувачів освіти до вивчення української мови як іноземної. Перевагою інтерактивних методів навчання є те, що вони спрямовують навчальний процес до реальної практичної діяльності майбутніх фахівців. Інтерактивні методи навчання покращують і оптимізують навчальний процес, допомагають здобувачам освіти вчитися формулювати й аргументовано обстоювати свої рішення, аналізувати й обговорювати отриману інформацію, ставати впевненими й самостійними.

У дослідженні описано інтерактивні педагогічні технології, які застосовують викладачі, навчаючи іноземних здобувачів освіти української мови, і підкреслено, що викладач має не лише знати про інтерактивні педагогічні технології, а й уміти застосовувати їх на практиці. Необхідно, щоб цілі, зміст, формат і методи професійної підготовки майбутніх лікарів були зорієнтовані на використання інтерактивних педагогічних технологій у навчальному середовищі вищої медичної школи. У статті визначено, що інтерактивне навчання характеризується формуванням проблемних завдань, які уможливають обмін цікавими ідеями і знаннями, вироблення й обстоювання власної позиції в умовах взаємопідтримки. Упровадження інтерактивних технологій у викладання української мови як іноземної може задовольнити потреби сучасних студентів, підвищити рівень усвідомлення матеріалу і сприяти його засвоєнню. У робо-

ті розглядаються питання використання таких методів навчання як метод проєктів, мозковий штурм, метод ситуацій, використання відеоматеріалів і віртуальних екскурсій. Наведено приклади відеоматеріалів і завдань до них, представлено віртуальну екскурсію і методичні прийоми роботи над нею. Інтерактивні стратегії навчання інноваційні й ефективні, сприяють забезпеченню доступності та гнучкості освітнього процесу, особливо в сучасних умовах цифрових трансформацій.

Ключові слова: інтерактивне навчання, технології інтерактивного навчання, методи навчання, українська мова як іноземна.

DOI:

Постановка проблеми. Трансформації, що відбуваються в освітньому просторі, пов'язані з інформаційними, культурно-освітніми й технологічними змінами. Відбувається стрімка інформатизація всіх сфер суспільного життя в глобальному вимірі. Усі зміни впливають на освітні парадигми, які постійно розвиваються, перш за все завдяки застосуванню передових навчальних інтерактивних технологій. Заклади вищої освіти (медичні не є винятком) оптимізують навчальний процес і створюють умови для підготовки фахівців, здатних ефективно засвоювати інформацію і використовувати її на практиці. Викладачі вдосконалюють свою педагогічну майстерність, вивчають і впроваджують нові інформаційні методи навчання здобувачів закладів вищої освіти. Формується нова концепція вищої освіти. Вона передбачає переосмислення традиційних дидактичних методів навчання, орієнтацію на сучасні інструменти, які підвищують ефективність навчального процесу і урізноманітнюють його. Такі форми й методи безпосередньо пов'язані з процесом взаємодії викладачів і здобувачів освіти, унаслідок якої відбувається процес передачі й засвоєння знань, опанування вмінь і навичок, формування компетентностей, передбачених навчальною програмою.

Сучасна система освіти гостро потребує суттєвого вдосконалення методів викладання унаслідок змін тенденцій у освіті, стрімкого розвитку відкритих, інноваційних, інтерактивних і технологічних засобів навчання. Освітня парадигма стрімко еволюціонує, упроваджуючи інтерактивні технології в навчання, яких потребують сучасні здобувачі освіти, підвищуючи наочність матеріалу і полегшуючи його розпізнавання та засвоєння. У цьому контексті видається доречним описати поступові зміни в сучасному освітньому континуумі: «Професійна конкуренція та попит на справжніх професіоналів заохочують до більшої ефективності та різноманітності в освіті. А це мотивує модернізацію системи освіти і, відповідно, впровадження сучасних форм і методів навчання в університетській освіті» [11: 42]. Перспективним убачаємо застосування в навчальному процесі інтерактивних освітніх стратегій, які поступово стають необхідними і важливими елементами освітнього процесу в закладах вищої освіти України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій із проблеми інтерактивного навчання майбутніх фахівців засвідчив, що використання інтерактивного навчання в освітньому процесі вищої школи привертає увагу багатьох дослідників, які вважають його інноваційним педагогічним явищем [1: 8–10], інструментом засвоєння нового досвіду [2: 1–3].

Питання застосування інтерактивних стратегій у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців вивчалися в таких контекстах: аналіз інтерактивної природи освітнього процесу [2: 1–3]; демонстрація доцільності й ефективності використання інтерактивних технологій у курсах дисциплін вищої школи [3]; дослідження психологічних основ використання інтерактивних методів для підготовки фахівців

[5: 26–33]; застосування різноманітних інтерактивних методів у вищій школі [7]; висвітлення досвіду використання інтерактивних технологій [8] та інші контексти.

Як окрему групу технологій, що ґрунтуються на принципах багатосторонньої комунікації, розглядають О. Пометун і Л. Пироженко [10: 8].

Т. Сердюк трактує інтерактивну технологію [14] як педагогічну технологію, що характеризується досягненням запланованих педагогічних результатів через організацію і здійснення взаємодії між суб'єктами освітнього процесу й навчальним середовищем.

М. Перець розглядає інтерактивну технологію як вид технології, у якій здобувач освіти обмінюється з навколишнім інформаційним середовищем [5: 55].

Ми схилиємося до визначення О. Пометун і Л. Пироженко: «Суть інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається в ситуації, коли всі учні перебувають у постійній активній взаємодії. Це навчання у співпраці та взаємонавчання» [10].

Отже, аналіз науково-методичних джерел доводить, що проблеми використання інтерактивних технологій у закладах вищої освіти викликають достатній інтерес у дослідників. Проте окремі аспекти навчання української мови іноземних здобувачів освіти з використанням інтерактивних технологій ще не досліджено.

Мета статті – представити й описати інтерактивні методи, які зацікавлюють здобувачів освіти вивченням української мови як іноземної та сприяють ефективному навчанню, зокрема завдяки використанню мультимедійних засобів, інтернету.

Виклад основного матеріалу. Термін «інтерактив» (з англ. interact, де «inter» – взаємний і «act» – діяти) використовується в значенні «здатний до взаємодії». Суть цієї інноваційної технології полягає в тому, що навчальний процес відбувається за постійної активної взаємодії всіх учасників. Вважають, що «розвивальний освітній процес в умовах діалогу – це активна взаємодія і спілкування, тобто інтеракція учасників» [12: 15]. Інтерактивний метод від активних методів відрізняється тим, що створюється акцент не лише на взаємодії між студентом і викладачем, а й на широкій взаємодії між студентами та домінуванні активності студентів у навчальному процесі. Роль викладача в інтерактивному навчанні полягає в тому, щоб скеровувати діяльність здобувачів на досягнення цілей заняття.

Інтерактивне навчання – це метод навчання, який приймає форму спільної діяльності між викладачем і здобувачами. Здобувачі освіти й викладач взаємодіють між собою, діляться інформацією, разом обмірковують проблеми, моделюють ситуації та оцінюють поведінку одногрупників і свою власну. Тут здобувачі освіти виступають як суб'єкти навчання, автономні елементи навчальної системи. Інтерактивний процес характеризується високою інтенсивністю комунікації, організацією і розвитком діалогу між двома чи більше учасниками, що веде їх до порозуміння і взаємодії. Діалогічне спілкування сприяє формуванню критичного мислення, вчить приймати складні рішення на основі аналізу інформації, порівнювати альтернативні думки, брати участь у дискусіях, спілкуючись з іншими [18: 135–137]. Таку навчальну діяльність вважають важливою, корисною і цілеспрямованою, адже вона максимізує мотивацію здобувачів і відбувається за мінімального нагляду викладача. Це процес прагнення до пізнання нового, участь у спілкуванні в процесі навчання та виявлення своїх знань і здібностей [17].

У зв'язку з цим в інтерактивному методі навчання важливі такі елементи:

– формування притаманних компетенцій;

- об'єднання всіх здобувачів у роботі та спілкування з іншими;
- використання процесів групової динаміки;
- розкриття творчих здібностей здобувачів;
- використання вербальних і невербальних засобів комунікації (міміка, жести, мова тіла);
- інтерактивні стосунки в системах «викладач – здобувач освіти» і «здобувач освіти – здобувач освіти»;
- робота в невеликих групах на засадах спільної праці;
- організація активних рольових ігор, ігрових тренінгів;
- самооцінювання учасниками педагогічного процесу діяльності та взаємодії [18: 135–137].

Важливу роль відіграє право здобувачів освіти висловлювати свої думки про те, що вони вважають корисним і що хотіли би змінити в навчальному процесі. Працюючи в команді, здобувачі освіти вчаться взаємодіяти, отримувати й надавати допомогу, розділяти відповідальність за свою роботу, яка оцінюється ними самими та групою. Викладач виконує роль консультанта, яка є трудовістю на підготовчому етапі, але зате дає можливість співпрацювати зі здобувачами і спостерігати за ними на етапі реалізації.

Навчальний процес, заснований на використанні методів інтерактивних стратегій навчання, організовується таким чином, щоб залучити всіх без винятку здобувачів у групу. Спільну діяльність розуміємо як можливість кожного зробити певний особистий внесок, при цьому має відбуватися обмін знаннями, ідеями та способами діяльності. На занятті викладач організовує індивідуальну, парну та групову роботу, використовує проєктну діяльність і рольові ігри, роботу з документами й інформаційним контентом. Саме на принципах активності здобувачів освіти, їхній взаємодії, опорі на груповий досвід і обов'язковий зворотний зв'язок ґрунтуються інтерактивні методи.

Інтерактивні методи сприяють високій мотивації, міцності знань, розвивають творчість, уяву, комунікабельність, формують командну взаємодію, повагу до індивідуальності, свободу самовираження, акцентуючи на активності, взаємоповазі, демократії.

Інтерактивні форми й методи навчання дають змогу здобувачам освіти швидше розвивати свій творчий потенціал. Однією з основних цілей викладання української мови як іноземної базового рівня вважаємо формування культури читання через розвиток творчих здібностей здобувачів. Для досягнення цієї мети ставимо такі навчальні завдання:

- розвиток емоційної чутливості до мови, інтонації та мовлення;
- розвиток потреби виражати почуття, ідеї та думки словами;
- засвоєння програмових творів;
- розвиток умінь аналізувати й переказувати текст;
- засвоєння літературознавчих і теоретичних понять, що використовуються в роботі.

Серед інтерактивних методів навчання особливо продуктивним вважаємо метод проєктів. Розвиток методу проєктів – це основа культурологічного підходу до освіти. Дидактичні проєкти – це освітня стратегія, яка надає здобувачам можливість вибору теми, що вимагає від них організаторських здібностей, ініціативності, уміння визначити проблему, підготувати план виконання поставленого завдання [6]. Виконуючи дидактичні проєкти, здобувачі опановують низку навичок: планування роботи, самостійний пошук і відбір інформації, виконання завдань, умінь працювати в групах, оцінювати результати власної роботи й роботи одногрупників. Крім того,

метод активізує здобувачів, спонукає їх виконувати практичні завдання і діяти в реальних ситуаціях, що сприяє ефективнішому навчанню. Результати проєкту можуть бути представлені у вигляді рефератів, інтерв'ю, альбомів і фотографій (наприклад, фото відомих лікарів України та рідної країни), каталогів навчальних матеріалів, а також екскурсій у музей історії університету, на виставки і в театри [15: 111–113]. Освітній проєкт складається з таких етапів:

- визначення мети проєкту;
- складання плану проєкту, розподіл ролей у групі;
- пошук інформації;
- оформлення результатів проєкту та їх представлення [16].

Продуктивними завданнями-проєктами, реалізованими в процесі опанування навчальної дисципліни «Українська мова як іноземна базового рівня», стали такі: показ традицій, свят, національної кухні, конкурс пісні, віршів, ознайомлення з телеканалами України, складання тематичних словників та ін. [15: 112].

Однією з головних цілей освіти визначено розвиток мовлення здобувачів, здатності до діалогу й розуміння інших. На думку американських педагогів, уміння вести дискусію і брати в ній участь – це одна з базових компетенцій студентів. Дискусія сприяє формуванню їхньої здатності неоднозначно мислити й багатосторонньо розглядати питання на заняттях [18]. Проведення дискусії складається з кількох етапів: підготовчого; когнітивного (включає самостійну роботу, аналіз матеріалу); етапу обговорення і етапу рефлексії.

До процесу обговорення залучаються всі здобувачі освіти, навіть ті, хто за традиційної форми ведення заняття уникає відповідей на запитання й обговорення конкретних проблем. Дуже важливо навчити здобувачів гідно й переконливо обстоювати власну думку. Для мовного оформлення висловлювань можна запропонувати низку готових мовних моделей. Під час дискусії стає зрозуміло, чи вміють здобувачі вчитися самостійно, йти на компроміс, слухати один одного, обстоювати власну думку і стримувати себе. Аби учасники дискусії усвідомили це, дуже важливо, щоб кожен здобувач мав хвилину рефлексії, під час якої він проаналізує власну поведінку й ступінь своєї участі в дискусії. Метод групової дискусії допомагає виробити власну позицію, розвинути самостійність і відповідні комунікативні навички.

Ефективним методом, який передбачає участь усіх здобувачів, вважаємо мозковий штурм. Термін «мозковий штурм» (Brainstorming) у 1937 році запропонував А. Осборн. Мозковий штурм – це оперативний метод розв'язання проблем, заснований на стимулюванні творчої активності, коли учасників дискусії заохочують до висловлювання якомога більшої кількості рішень, включаючи найнеймовірніші. Перед проведенням мозкового штурму здобувачам необхідно ознайомитися з його основними правилами:

- перераховуючи ідеї, не повторюйте одне й те саме;
- що довший список ідей, то краще;
- розвивайте проблему, підходьте до неї з різних боків;
- не оцінюйте і не критикуйте ідеї.

Учасники можуть вільно викладати свої ідеї та висловлювати власну думку відповідно до свого розуміння правил. Усі запропоновані ідеї записують на дошці, а після обговорення визначають найважливіші. Успіх мозкового штурму залежить від психологічної атмосфери та жвавості обговорення.

Для розвитку навичок усного й писемного спілкування потрібні завдання, які використовують метод ситуацій, що моделюються на природних умовах. Ситуації –

це сукупність обставин і стосунків, які створюють певну реальність. Ситуативність – це здатність мови відображати ситуацію через вибір лексики, інтонації та структури. Функції ситуативних вправ охоплюють розвиток логічного мислення здобувачів освіти, вміння застосовувати правила розумових дій у різних навчальних ситуаціях (наприклад, аналізувати, порівнювати, узагальнювати й моделювати мовний матеріал), розвиток самостійності здобувачів у вивченні мови, збагачення словникового запасу, розвиток навичок усного й писемного спілкування в різних мовленнєвих ситуаціях. Ситуативні вправи мають бути розроблені таким чином, щоб стимулювати мовленнєві реакції та інтереси здобувача освіти, урахувати його життєвий досвід і бути корисними в житті.

Найважливішим аспектом процесу комунікації визначено вміння мовця впливати на співрозмовника за допомогою конкретних мовних завдань. Ситуативним завданням, яке часто застосовується на заняттях, є діалог, де всі здобувачі залучені в навчальний процес. Творець діалогу має орієнтуватися насамперед на мовця: переконати в чомусь, довести щось, з'ясувати й пояснити суттєві ознаки предмета, явища чи події; розповісти про щось так, щоб слухач міг чітко зрозуміти мету і зміст сприйнятого висловлювання. Використання такого, по суті, інтерактивного підходу до ситуативної практики сприяє динамічному формуванню мовної особистості. Робоча програма з української мови як іноземної передбачає систему усного й писемного розпізнавання і продукування речень; використання всіх форм навчального діалогу, доповідей і повідомлень, рольових ігор, що передбачають ролі мовця (автора) і слухача (читача); навчальних завдань і проєктів, які потребують проведення досліджень, бесід, анкетування, інтерв'ю тощо, заздалегідь опитуючи різні категорії людей (анкетування); психологічних вправ на розвиток мовлення (анкетування); психологічні тренінгові вправи у спілкуванні, зокрема дискусії, дебати, суперечки, конфліктні ситуації; виступи; письмові відгуки в ролі опонента на захисті навчально-дослідницької роботи, підготовленої однокласником. Під час виконання таких вправ здобувачі опиняються в нових ситуаціях і відчують труднощі щодо їх подолання. Метою ситуативного методу вважають розвиток здатності орієнтуватися в нових ситуаціях і розвиток комунікативних навичок [4: 19].

Зображення й рух відіграють важливу роль у житті молодих людей через вплив смартфонів і комп'ютерів, а використання наочних методів, таких як виставки, фільми, шоу й інтернет-ресурси, зацікавлюють студентів. Нині інтернет став інструментом, який сприяє ефективному навчанню, збагачує навчальний процес і прискорює засвоєння знань. Використання комп'ютера й інтернету підвищує мотивацію і пізнавальну активність здобувачів освіти, розширює їхній кругозір і дає можливість застосовувати вивчене у взаємодії. Це також допомагає подолати психологічні бар'єри у використанні іноземної мови (у нашому випадку – української) як засобу спілкування.

Використання мультимедійних ресурсів на заняттях з української мови як іноземної має низку переваг, серед яких:

- можливість використання відповідно до етапу навчання;
- можливість особистісного підходу до навчання, оскільки здобувачі освіти можуть самостійно визначати рівень, послідовність і темп навчання;
- економне використання навчального часу;
- можливість мотивації та підкріплення навчальної діяльності;
- можливість створення комфортного мовного середовища, де можна моделювати умови для комунікативної діяльності;
- можливість виконання різнорівневих ситуативних тренувальних вправ.

Відеоматеріали, створення гіпертексту, мультимедійні презентації, електронні навчальні програми й навчальні онлайн-ресурси мають потужний потенціал для викладання й навчання.

Відеокліпи – це, наприклад, програми, переважно інформаційного характеру, що складаються з коротких фрагментів тривалістю від двох до чотирьох хвилин (таким чином мовний матеріал може лише засвоюватися). Кліпи можна використовувати і як мовний матеріал, і як ресурс для переходу до дискусії. Крім того, кліпи стимулюють процес говоріння, впливають на емоції та почуття здобувачів освіти і надають соціокультурні знання про країну та її населення. Найважливішими перевагами вважаємо контакт із живою, справжньою мовою, навчання розумінню іноземної мови на слух і нерозривність зображення і звуку. Крім того, відео є динамічним і повністю відображає реальність спілкування, процес комунікації за допомогою вербальних і невербальних засобів, наближаючи його до реального життя. Робота з відеокліпами передбачає кілька етапів:

1. Завдання, спрямовані на стимулювання інтересу до теми, пояснення лексики, необхідної для розуміння ситуації та спонукання здобувачів освіти уявити ситуацію у відеокліпі й спроектувати власні дії.

2. Інформація, що базується на зорових і слухових образах. На цьому етапі здобувачі освіти отримують текст-діалог, що містить уривки для завершення висловлювань персонажів. Ці вправи мають на меті підтвердити розуміння основного змісту ситуації та максимально активізувати їхню увагу.

3. Після перегляду відеофрагментів здобувачі освіти, виконуючи завдання, висловлюють своє критичне ставлення до змісту ситуації. Це охоплює перевірку прогнозів, пов'язаних із розумінням слів і фраз, перевірку завершення діалогу, запам'ятовування діалогу фразами й аналіз ситуації.

Наш досвід засвідчує, що використання відеоматеріалів на заняттях з української мови як іноземної мотивує навчання і створює сприятливі умови для дослідницької та творчої діяльності здобувачів освіти. По-перше, здобувачі розуміють матеріал, орієнтований на носіїв мови, усвідомлюють, що українська мова як іноземна не є для них недосяжною, розвивають позитивні емоції. По-друге, іноземні здобувачі проявляють глибшу зацікавленість, коли бачать, як українська мова використовується в реальних ситуаціях професійного спілкування. По-третє, ретельно підібраний відеоматеріал і методично грамотно розроблені завдання до нього спонукують здобувачів висловлюватися в рольових іграх і дискусіях після перегляду, шукати нову інформацію з певної тематики, а отже, підвищують пізнавальну активність. Автентичне відео зацікавлює і стимулює. Повна автентичність мовного матеріалу означає, що він не є спрощеним, що персонажі розмовляють з акцентом, характерним для регіону, і що використовуються поширені словосполучення й ідіоми. Візуальна інформація допомагає іноземним здобувачам краще зрозуміти мову, ніж лише аудіо. Перегляд відео в аудиторії створює атмосферу співучасті, і навіть зазвичай неуважні студенти за таких умов помітно концентрують свою увагу.

До прикладу, викладачі кафедри українознавства та гуманітарної підготовки ПДМУ для іноземних здобувачів освіти успішно використовують відео з YouTube-каналу "Easy Ukrainian" (<https://www.youtube.com/watch?v=6zWavOXU34g>; <https://www.youtube.com/watch?v=jC3-0WPAZNM>; <https://www.youtube.com/watch?v=k9xL1jcdVD0>; https://www.youtube.com/watch?v=dd_F0kv1XFf; <https://www.youtube.com/watch?v=N-2UjQZ-RuA>; <https://www.youtube.com/watch?v=ahdxfk-ylh8> та ін.).

Наш досвід свідчить, що переглядаючи такі відео й поетапно працюючи з текстами, іноземці мають змогу розвивати й удосконалювати свої навички розуміння природних звуків живої української мови, імітувати українську мову і складати власні речення з рівня A1.

Для ілюстрації подаємо навчальні вправи, які після перегляду (<https://www.youtube.com/watch?v=ahdxfk-yIh8>) 3-хвилинного ролика виконують студенти.

Назвіть транспорт на зображеннях. Використовуйте слова з довідки.

Слова для довідки: автобус, тролейбус, трамвай, таксі, велосипед, мотоцикл, метро, потяг.

Дайте відповіді на запитання, використовуючи слова в дужках у потрібному відмінку.

Зразок: – Ви їдете на роботу на таксі? (автобус)

– Ні, я їду автобусом.

1. Ти їдеш в університет на метро? (машина).
2. Вона їздить на роботу автобусом? (тролейбус).
3. Галина їздить у магазин трамваєм? (велосипед).
4. Ви їздите на екскурсію на таксі? (автобус).
5. Вони їздять на заняття тролейбусом? (трамвай).
6. Вони їдуть на лекцію на метро? (трамвай).
7. Сашко їздить на роботу на трамваї? (мотоцикл).

Мультимедійні презентації також широко використовуються викладачами. Маючи базову комп'ютерну грамотність, можна створювати навчальні матеріали, які захоплюватимуть, мотивуватимуть і допомагатимуть здобувачам освіти досягти успішних результатів. Педагогічний потенціал мультимедійних презентацій можна ефективно використовувати на заняттях для забезпечення візуальної підтримки навчання. Перевагами мультимедійних презентацій вважаємо різноманітність комбінації текстів, аудіоконтенту й відеозображень, активізацію уваги всієї групи, ефективніше сприйняття і запам'ятовування нового матеріалу завдяки використанню інтерактивних мультимедійних дошок для презентацій, а також можливість більш наочного сприйняття нового лексичного, граматичного і навіть фонетичного матеріалу. Для розвитку творчих здібностей здобувачів освіти важливо, щоб вони готували власні презентації. Крім того, презентація власних знань іншим здобувачам освіти допомагає їх закріпити.

Цікавою і продуктивною формою використання на заняттях інтернет-ресурсів стали також віртуальні екскурсії – відвідування українських міст, музеїв, театрів, пам'яток, що не лише економить час, а й дозволяє формувати місцеві історико-культурні компетенції ще під час навчання, формує зацікавленість іноземних громадян Україною.

Переваги віртуальних турів – це доступність, відтворюваність, наочність та інтерактивність. Віртуальні тури можна використовувати на різних заняттях – і на фрагментарному, і в серії занять із певної теми. Віртуальні тури – один із найефективніших способів трансляції інформації на поточний момент, оскільки вони створюють повну ілюзію реалістичності для глядачів. Скажімо, віртуальні екскурсії до музею гончарства в Опішні, до Софійського собору в Києві та ін. були надзвичайно цікавими для іноземних студентів.

Цілі навчальних екскурсій охоплюють:

- підвищення інтересу іноземних здобувачів освіти до мови, яку вивчають;
- покращення комунікативних навичок, поглиблення мовної та комунікативної компетенції;
- розвиток дослідницьких, творчих і організаторських навичок;
- навчання загальної культури та формування світогляду тощо.

Реалізація навчальних турів для іноземних студентів передбачає різні етапи: підготовка, проведення й управління. Для кожного етапу необхідно розробити завдання, спрямовані на розвиток конкретних навичок і компетенцій іноземних студентів із метою успішного залучення їх до участі в навчальних турах. Після участі в екскурсії іноземним здобувачам необхідно навчитися використовувати нову лексику й розуміти конкретні культурні чи історичні факти з життя українців, щоб застосовувати отримані знання й покращити свої оперативні навички з української мови.

Віртуальній екскурсії має передувати вступна бесіда з іноземними здобувачами освіти. На цьому етапі ми формулюємо цілі екскурсії, називаємо її об'єкти. На заключному етапі віртуальної екскурсії оцінюємо успіхи студентів і контрольні роботи, які вони виконали. Контрольні роботи охоплюють і відтворення сприйнятої інформації, і створення творчих продуктів як результату особистої та групової діяльності. На цьому етапі студентам **важливо проаналізувати свою діяльність, оцінити якість індивідуальної роботи, поділитися власними враженнями від віртуальної екскурсії.**

Увагу звертаємо також на емоційний стан іноземних здобувачів освіти і на те, наскільки було задоволено їхні потреби в новій інформації. Також доцільно наприкінці дати студентам різні завдання. Доречно пропонувати різнопланові завдання двох рівнів, що будуть відрізнятися складністю і типом вправ.

Наприклад, завдання для студентів початкового рівня вивчення мови:

- дайте відповіді на запитання;
- поділіться своїми враженнями;
- заповніть пропуски в тексті;
- складіть кросворд після перегляду екскурсії.

Завдання для студентів базового рівня можуть мати творчий рівень:

- напишіть есе за пропонованою тематикою;
- підготуйте доповідь за темою екскурсії;
- виконайте індивідуальний або груповий проєкт інформаційного характеру;
- напишіть твір за пропонованою тематикою.

Доцільно проводити віртуальну екскурсію за допомогою інформаційних кар-

ток. Розглянемо приклад використання інформаційної картки, створеної для віртуальної екскурсії на тему «Опішня – столиця українського гончарства» під час ознайомлення іноземних здобувачів освіти з культурними надбаннями українців.

Індивідуальна інформаційна картка віртуальної екскурсії	
	
Об'єкт дослідження: Опішня – столиця українського гончарства Електронна адреса ресурсу: https://www.youtube.com/watch?v=tYj3zyVizA8 https://opishne-museum.gov.ua/excursions/ https://www.youtube.com/watch?v=erYhgr6PHoc https://www.youtube.com/watch?v=q9SG-WupRso https://www.ukrainer.net/opishne-360/	
Спеціальне завдання: 1. Зробіть фотознімок панорами, на якій зображена стіна гончарної слави України.	
Подорожуйте гончарною столицею України. Приєднуйтеся до нас у віртуальній подорожі, що ознайомить вас із найдавнішим видом народного мистецтва, який несе в собі безцінну інформацію про давній побут. Дізнайтеся про те, що гончарство розрізняє чотири види виробів за призначенням: різноманітний посуд, ікони, хрести, свічники, іграшки, предмети для житла і його обладнання.	
Дайте відповідь на запитання: 1. Назвіть усі локації, на яких побували під час екскурсії, чим вони характерні? 2. Назвіть прізвища видатних опішнянських гончарів. 3. Чому мініатюрні зразки всіх видів гончарного посуду, які використовували як дитячу забавку, називають «монеткою»? 4. Напишіть висновок, у якому зазначте те, що найбільше запам'яталося. Доповніть його фотознімками.	Тематика домашніх завдань: 1. Напишіть есе на тему «Чим мені запам'ятався музей гончарства». 2. Зробіть презентацію основних експонатів музею. 3. Створіть рекламний плакат/буклет, для залучення своїх друзів до відвідування музею.

Отже, ця інформаційна картка має всі необхідні елементи для віртуальної екскурсії зі студентами: вступ, об'єкт, електронні ресурси, мотивація, завдання для виконання студентами під час онлайн-подорожі та домашнє завдання.

Ми переконані, що віртуальна екскурсія як інноваційна навчальна діяльність має на меті не лише здобуття предметних знань, а й формування комунікативної, когнітивної та регулятивної навчальної поведінки студентів у медичних закладах вищої освіти.

Висновок. Підсумовуючи, можна зробити висновок, що інтерактивні технології динамічно розвиваються і мають потужний потенціал для підвищення якості й ефективності освіти. Основною перевагою інтерактивних методів навчання є те, що вони наближають процес навчання до реальної практичної діяльності фахівців. Інтерактивні методи навчання допомагають активізувати й оптимізувати навчальний процес, дають можливість здобувачам освіти навчитися правильно висловлювати свою думку, аналізувати й обговорювати навчальну інформацію, обстоювати свою думку тощо, а також стати впевненими й самостійними. Використання інтерактивних методів навчання запобігає інтелектуальній і емоційній напруженості здобувачів освіти в процесі навчання, дозволяє їм змінювати форму своєї діяльності, привертає їхню увагу до ключових питань теми заняття і сприяє розвитку їхніх комунікативних навичок.

Список використаної літератури

1. Адамова А. Інтерактивні форми роботи на уроках української мови та літератури. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2007. № 33 (145). С. 8–10.
2. Ампілогова Л. Інтерактивність в навчальному процесі. *Завуч*. 2004. № 30. С. 1–3.
3. Артемова Л. В. Педагогіка і методика вищої школи: інтерактивні технології в курсах навчальних дисциплін : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Кондор, 2008. 272 с.
4. Голуб Н. Б. Ситуаційний метод на уроках української мови. *Українська мова і література в школі*. 2013. № 7. С. 18–24.
5. Дуткевич Т. В. Психологічні основи використання інтерактивних методів навчання у процесі підготовки спеціалістів з вищою освітою. *Використання інтерактивних методів та мультимедійних засобів у підготовці педагога* : зб. наук. пр. Кам'янець-Подільський : Абетка – Нова, 2003. С. 26–33.
6. Зязюн І. А. Дидактичне проектування технологій і методів учіння у вимірах педагогічної дії. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід. 2010. № 23. Режим доступу : <https://lib.iitta.gov.ua/id/epriint/6142/1/%D0%B7%D1%8F%D0%B7%D1%8E%D0%BD7.pdf>
7. Інтерактивні методики та специфіка їх застосування у вищій школі : метод. посіб. для студ. та магістрів гуманіт. спец. / за ред. Г. П. П'ятакової. Тернопіль : Тернопільський держ. пед. ун-т ім. В. Гнатюка, 2002. 21 с.
8. Інтерактивні технології навчання: теорія, досвід : метод. посіб. / авт.-уклад.: О. По-метун, Л. Пироженко. Київ : А.П.Н., 2002. 136 с.
9. Перец М. Використання інтерактивних технологій навчання у вищому навчальному закладі: теоретичний аспект. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2005. №3. С. 54–59.
10. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ : Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.
11. Лещенко Т. О., Жовнір М. М. Технологія подкастингу в руслі цифровізаційних тенденцій мовної освіти іноземних студентів-медиків. *Open educational e-environment of modern University = Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету* : електронне наукове фахове видання. 2020. № 9. С. 41–53.
12. Мельник В. В. Інтеракція в освітньому процесі: технологія організації. *Управління школою*. 2006. № 23 (133). С. 15–35.
13. Метод проєктів в американській педагогіці. Режим доступу : http://teacher.at.ua/publ/innovacijni_tekhnologiji_navchannja/metod_proektiv_v_konteksti_suchasn_oji_osviti/63-1-0-7752
14. Сердюк Т. В. Інтерактивні технології навчання суспільних дисциплін як засіб активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів вищих навчальних закладів І–ІІ рівнів

акредитації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.09. Кривий Ріг, 2010. 20 с.

15. Шевченко О. М., Лещенко Т.О. Використання методу проєктів для розвитку вмінь монологічного мовлення на заняттях з української мови як іноземної. *Modernization of today's science: experience and trends* : collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the II International Scientific and Theoretical Conference, Singapore, Republic of Singapore, September 9, 2022. Singapore, 2022. P. 111–113.

16. Шевченко О. М. Застосування проєктів у загальнокультурному розвитку майбутніх музикантів-педагогів. Режим доступу : <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/5879>

17. Linda B. Nilson Teaching at its best. A research-based resource for college instructors. Vanderbilt University. Anker Publishing Company, Inc. Bolton, 1998. 56 p.

18. Murray H. G. Effective teaching behaviors in the college classroom, in: J. SMART (Vol. ed.) Higher Education : Handbook of Theory and Research, 7, pp. 135 ±17 2 (New York , Agathon Press), 1991. P. 135–137.

References

1. Adamova A. Interaktyvni formy roboty na urokakh ukrainiskoi movy ta literatury. *Уч-чаємо українську мову та літературу*. 2007. № 33 (145). S. 8–10.

2. Ampilohova L. Interaktyvnist v navchalnomu protsesi. *Zavuch*. 2004. № 30. S. 1–3.

3. Artemova L. V. Pedahohika i metodyka vyshchoi shkoly: interaktyvni tekhnolohii v kursakh navchalnykh dystsyplin : navch.-metod. posib. dlia stud. vyshch. navch. zakl. Kyiv : Kondor, 2008. 272 s.

4. Holub N. B. Sytuatsiinyi metod na urokakh ukrainiskoi movy. *Ukrainska mova i literatura v shkoli*. 2013. № 7. S. 18–24.

5. Dutkevych T. V. Psykholohichni osnovy vykorystannia interaktyvnykh metodiv navchannia u protsesi pidhotovky spetsialistiv z vyshchoiu osvitoiu. *Vykorystannia interaktyvnykh metodiv ta multymediynykh zasobiv u pidhotovtsi pedahoha* : zb. nauk. pr. Kamianets-Podilskiy : Abetka – Nova, 2003. S. 26–33.

6. Ziazium I. A. Dydaktychne proektuvannia tekhnolohii i metodiv uchinna u vymirakh pedahohichnoi dii. Suchasni informatsiini tekhnolohii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid. 2010. № 23. Rezhym dostupu : <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/6142/1/%D0%B7%D1%8F%D0%B7%D1%8E%D0%BD7.pdf>

7. Interaktyvni metodyky ta spetsyfyka yikh zastosuvannia u vyshchii shkoli : metod. posib. dlia stud. ta mahistriv humanit. spets. / za red. H. P. Piatakovoï. Ternopil : Ternopilskyi derzh. ped. un-t im. V. Hnatiuka, 2002. 21 s.

8. Interaktyvni tekhnolohii navchannia: teoriia, dosvid : metod. posib. / avt.-uklad.: O. Pometun, L. Pyrozhenko. Kyiv : A.P.N., 2002. 136 s.

9. Perets M. Vykorystannia interaktyvnykh tekhnolohii navchannia u vyshchomu navchalnomu zakladi: teoretychnyi aspekt. *Pedahohika i psykholohiia profesiinoi osvity*. 2005. №3. S. 54–59.

10. Pometun O. I., Pyrozhenko L. V. Suchasnyi urok. Interaktyvni tekhnolohii navchannia. Kyiv : Vydavnytstvo A.S.K., 2004. 192 s.

11. Leshchenko T. O., Zhovnir M. M. Tekhnolohiia podkastynhu v rusli tsyfrovizatsiinykh tendentsii movnoi osvity inozemnykh studentiv-medykiv. *Open educational e-environment of modern Universitu = Vidkryte osvittie e-seredovyshche suchasnoho universytetu* : elektronne naukove fakhove vydannia. 2020. № 9. S. 41–53.

12. Melnyk V. V. Interaktsiia v osvitnomu protsesi: tekhnolohiia orhanizatsii. *Upravlinnia shkoloiu*. 2006. № 23 (133). S. 15–35.

13. Metod proektiv v amerykansii pedahohitsi. Rezhym dostupu : http://teacher.at.ua/publ/innovacijni_tekhnologiji_navchannja/metod_proektiv_v_konteksti_suchasn_oji_osviti/63-1-0-7752

14. Serdiuk T. V. Interaktyvni tekhnolohii navchannia suspilnykh dystsyplin yak zasib ak-

tyvizatsii navchalno-piznavalnoi diialnosti studentiv vyshchych navchalnykh zakladiv I–II rivniv akredytatsii : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk : spets. 13.00.09. Kryvyi Rih, 2010. 20 s.

15. Shevchenko O. M., Leshchenko T. O. Vykorystannia metodu proektiv dlia rozvytku vmin monolohichnoho movlennia na zaniattiakh z ukrainskoi movy yak inozemnoi. *Modernization of today's science: experience and trends* : collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the II International Scientific and Theoretical Conference, Singapore, Republic of Singapore, September 9, 2022. Singapore, 2022. P. 111–113.

16. Shevchenko O. M. Zastosuvannia proektiv u zahalnokulturnomu rozvytku maibutnykh muzykantiv-pedahohiv. Rezhym dostupu : <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/5879>

17. Linda B. Nilson Teaching at its best. A research-based resource for college instructors. Vanderbilt University. Anker Publishing Company, Inc. Bolton, 1998. 56 p.

18. Murray H. G. Effective teaching behaviors in the college classroom, in: J.SMART (Vol. ed.) Higher Education : Handbook of Theory and Research, 7, pp. 135 ±17 2 (New York , Agathon Press), 1991. P. 135–137.

INTERACTIVE STRATEGIES FOR TEACHING UKRAINIAN LANGUAGE TO FOREIGN STUDENTS

Olena Shevchenko

*Poltava State Medical University
Department of Ukrainian Studies and Humanitarian Training
Shevchenko St., 23, 36011, Poltava, Ukraine
phone: 050 087 46 15
e-mail: shevchenko.36028@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-5829-2048>*

Tetiana Leshchenko

*Poltava State Medical University
Department of Ukrainian Studies and Humanitarian Training
Shevchenko St., 23, 36011, Poltava, Ukraine
phone: 050 230 91 99
e-mail: tetyana.57@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-4682-3734>*

This article examines the problem of linguistic personality development of foreign medical students in the context of changing world and national educational systems. The need to introduce a variety of pedagogically motivated and rational interactive strategies into the university educational process is emphasized. The study presents and identifies the most common interactive strategies for teaching Ukrainian as a foreign language to students. The authors discuss their types and the characteristics of their application in the educational process. The issue of using interactive technologies as an important component of professional development is discussed. The main problems related to the quality of teaching of Ukrainian language acquisition by foreign students are considered and the need to introduce interactive technologies into the educational process is emphasized. Ways to increase the efficiency of the traditional system by introducing new approaches to the methodology of practical teaching are highlighted. The need for optimal use of various interactive teaching methods, which have brought about changes in the position of teachers and students in the educational process, is emphasized. Teachers have moved from the position of translators of preexisting knowledge to that of organizers of the cognitive activities of those seeking education, and those seeking education have become equal subjects of the educational process. The use of interactive strategies added a variety of interesting information to the teaching of Ukrainian as a foreign

language, involved foreign seekers in a variety of activities, created the idea of cooperation among those who receive and share knowledge, improved comfort in the classroom, created sincere relationships, and increased the number of foreign. It has the positive effect of motivating seekers to learn Ukrainian as a foreign language. One of the main advantages of the interactive teaching method is that it brings the learning process closer to the actual practical activity of the future professional. The interactive teaching method contributes to the activation and optimization of the teaching process and helps seekers learn to solve problems, correctly formulate and defend their opinions, analyze and discuss the received information, become more confident and independent.

The study describes interactive pedagogical technologies used by teachers when teaching foreign students the Ukrainian language and emphasizes that the teacher must not only know about interactive pedagogical technologies, but also be able to apply them in practice. It is necessary that the goals, content, format and methods of professional training of future doctors be oriented towards the use of interactive pedagogical technologies in the educational environment of a higher medical school. The article determines that interactive learning is characterized by the formulation of problem tasks that enable the exchange of interesting ideas and knowledge, the development and defense of one's own position in conditions of mutual support. The introduction of interactive technologies in teaching the Ukrainian language as a foreign language can meet the needs of modern students, increase the level of awareness of the material and promote its assimilation.

Key words: interactive learning, interactive learning technologies, teaching methods, Ukrainian as a foreign language.

*Стаття надійшла до редакції 27.02.2025
доопрацьована 02.03.2025
прийнята до друку 07.03.2025*